

Bransjeveileder lakselus

Tema:	Veileder til beste praksis:		
Rensefisk	Mottak av leppefisk		
Utarbeidet av:	Kontaktperson:	Dato:	23.02.2017
FHF rensefiskprosjekt	Eirik Sigstadstø, FHF	Side:	Side 1 av 3

Formål:

Sikre at leppefisken leveres i henhold til bestilling, at fiskevelferd ivaretas på best mulig måte, og at kvalitetskrav tilfredsstilles.

Beskrivelse	Skjema
1. Forberedelser:	
Generelt: Det er viktig at leverandøren på forhånd er klar over hvilke krav mottakeren har til fisken. Kravene bør være spesifisert i kontrakten mellom mottaker og leverandør. De viktigste kravene er kort oppsummert her, men er nærmere beskrevet i egne veiledere for fangst og transport. Transport av leppefisk med bil og båt: Ved avtale om transport av leppefisk bør mottaker stille følgende krav og avklare følgende punkt med transportøren: <ul style="list-style-type: none"> • Avtal tidspunkt / varsling når bilen/båten kommer. • Skaff på forhånd informasjon om hvor fisken kommer fra, antall lastepunkt og antatt total lastetid. • Sett krav til veterinærattest • Sett krav til øvre grense for tetthet som ønskes i tankene og til max temperatur i transportvannet. • Sett krav om logging av O₂, pH og temperatur under hele transporten, og om at dette registreres og kan dokumenteres. Sikre at det ikke blir for stor temperaturforskjell mellom transportvann og vann ved mottak. (Se transportveilederen) • Det er ønskelig at all fisk fra ett kar på bilen skal kunne losses til ett kar på arbeidsbåten. • Opplys transportøren om at vi ikke ønsker at fisken skal transporteres i vann med lavere salinitet enn 25 ‰. pH skal ikke ligge under 7,0, og bør helst ligge mellom 7,0-7,3. • Fisken skal være ferdig sortert mht art og størrelse når den settes i tankene, slik at vi ved mottak kan tømme tanker, uten å måtte sortere fisken. • Tankene bør være mørke og utstyrt med skjul og skillerister for å minimere vannbevegelsen og sikre god velferd for leppefisken. • Sikre at transportøren har rett utstyr til å kunne losse fisken på den måten vi ønsker. • Sikre at tankbiler har avsilingskasse. Dette for å unngå at vi fyller transportkarene med gammelt vann. Sjekk at evt. slangekoblinger stemmer og at slanger/rør er lange nok. • Bli på forhånd enige om en grense for avvik; både når det gjelder antall og fiskestørrelse. Fisk med synlige skader/sår skal avlives og tas ut. Lokaliteten : Følgende må være forberedt og på plass på arbeidsbåten før mottak av fisk fra bil: <ul style="list-style-type: none"> • Ha tilstrekkelig med kar for transport av fisken og pumper for å forsyne alle kar med friskt	Eksempel på kontrakt mellom selger og kjøper

Tema:	Veileder til beste praksis:		
Rensefisk	Mottak av leppefisk		
Utarbeidet av:	Kontaktperson:	Dato:	23.02.2017
FHF rensefiskprosjekt	Eirik Sigstadstø, FHF	Side:	Side 2 av 3

Beskrivelse	Skjema
<p>sjøvann.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skjul i karene • O₂ loggere • Våthåver for håndtering av fisken • Avklar når bilen kommer 	
2. Gjennomføring:	
<p>Mottak fra bil:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sørg for at sjåføren gir beskjed og oppdateringer om forventet ankomst. • Lokaliteten må være klar med arbeidsbåt og kar eller brønnbåt. • Gjennomfør mottakskontroll og dokumenter som nærmere beskrevet under punkt 3. Registrering. • Ved ankomst siles mesteparten av vannet i tankene på bilen av til det gjenstår ca 1 kubikk. Da sendes fisken igjennom rør over i karene som helst bør stå på arbeidsbåten. Hvis det er stor helling kan kran benyttes for å regulere trykket i slangen. • Fisken settes over i 1000l kar eller større for transport ut til lokaliteten. Hvert kar må være utstyrt med skjul. • O₂ logges kontinuerlig under hele turen ut til merden. Båten må ha oksygenbatteri og flere pumper som sikrer tilførsel av friskt sjøvann til alle karene. • Fisken settes ut i merden ved at karet senkes ned i vannet, eller ved at fisken sendes gjennom et rør ut i merden. Fisken skal hele tiden oppholde seg i friskt sjøvann. Leppefisken settes rett ut i skjulene. <p>Mottak fra ekstern båt (eks. fisker):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fisker kommer med fisken etter avtale med driftsleder. Ved ankomst skal det være en fra lokaliteten tilstede for å kontrollere kvalitet, størrelse, antall og art. • Fisker skal kunne framvise logg over O₂, temperatur og fangstskjema. • Fisken skal på en skånsom måte settes direkte i skjul i merden, enten ved hjelp av rør eller ved at kar senkes ned i merden. Egne mottaksstasjoner i laksemerd har vist seg å forhindre leppefisken fra å søke ned i bunnen av laksemerden, og sikrer dermed langt bedre overlevelse. Mottaksstasjonene har vært utformet som store sylinderformede tareskjul eller små nøter med rømningsåpninger øverst. • Spør om antall dager fisken har vært mellomlagret - den bør helst settes direkte i merden • Kommenter ting som er bra eller dårlig. Dette bidrar til å sikre kontinuerlig forbedring. • Renhold mv i båten bør vurderes (samsvar med prosedyrer / på forhånd definerte krav) • Sluttseddel skrives, fisker og kjøper får en gjenpart hver som arkiveres. En tredje part skal leveres til Salgslaget. 	<p>Mottaksskjema</p> <p>Mottaksskjema</p>
3. Registrering:	
<p>Bil:</p> <p>Ved ankomst utbes logg fra turen, der O₂, pH og temperatur skal være registrert.</p> <p>Mottakskontroll: Før fisken lastes av bilen og settes over i eventuelt kar, bør hver brønn på arbeidsbåten måles mht. O₂ og temperatur av personell på lokaliteten.</p> <p>Det anbefales å kontrollere temperatur, O₂ og CO₂ (måling av pH) i vannet fra halvparten av tankene på bilen.</p> <p>Opplysningene fra sjåføren noteres: antall, art og størrelse.</p> <p>Ved større mottak med bil anbefales:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 % av fiskeleveransen kontrolleres på størrelse og kvalitet. • 20 % av fiskeleveransen kontrolleres på antall. Noter ned antallet som er undermåls. 	Mottaksskjema

Tema:	Veileder til beste praksis:		
Rensefisk	Mottak av leppefisk		
Utarbeidet av:	Kontaktperson:	Dato:	23.02.2017
FHF rensefiskprosjekt	Eirik Sigstadstø, FHF	Side:	Side 3 av 3

Beskrivelse	Skjema
<p>Båt: I forbindelse med mottaket på lokaliteten tas stikkprøver med jevne mellomrom for å kontrollere; art, størrelse, antall og kvalitet. Dette gjøres av ansatte på lokaliteten. Resultatene registreres i mottaksskjema som signeres.</p> <ul style="list-style-type: none"> Hver fisker skal oppgi antall fisk fanget til driftsleder/ansvarlig. Dette registreres i mottaksseddelen som sendes Salgslaget samme dag. På forespørsel bør fiskeren med fordel kunne vise logg/registreringer over O₂ og temperatur i brønnene på båten. 	Mottaksskjema
<p>4. Avvikshåndtering:</p> <p>Alle avvik skal håndteres</p> <ul style="list-style-type: none"> Alt som har skjedd i forbindelse med fangst, lagring, transport eller levering av fisken, og som kan ha hatt negativ effekt på fisken / ført til redusert kvalitet på fisken, skal registreres i en avviksrapport. Allerede iverksatte tiltak for å redusere konsekvensene av avviket, eller foreløpige tiltak for å hindre at avviket gjentas, beskrives også i rapporten. Der beskrives også varige (korrigerende) tiltak som er iverksatt, eller som planlegges iverksatt, for å hindre at tilsvarende avvik skal skje igjen. Rapporten arkiveres. Det skal på forhånd være avklart hva som skjer ved store avvik på en leveranse. Fiskeren/leverandøren skal være klar over konsekvensene. 	

Fiskevelferd:

- Skadet fisk tas ut og avlives på en fiskevelferdsmessig god måte (f.eks. ved slag eller bedøvelse.)
- Bruk våthåv ved all håndtering. Skjul på plass i transporttanker og i merd ved mottak.
- For øvrig dreier de fleste av punktene i selve veilederen seg om god fiskevelferd

Rømmingssikring:

- Varsling av ankomst og gjennomføring av aktuelle forberedelser før mottak av båt
- Følg aktuelle prosedyrer mv på anlegget som forebygger rømming under ulike operasjoner, inklusive aktuelle risikovurderinger.

HMS:

- Redningsvest
- Følg aktuelle prosedyrer på transportmiddel og lokalitet

Referanser:

- Veiledere for fangst, transport, bruk og hold av leppefisk

Vedlegg (se samleside rensefiskveiledere på lusedata.no):

- Eksempel på kontrakt mellom kjøper og fisker av leppefisk/rensefisk
- Eksempel på mottaksskjema/kvalitetskontroll i Word
- Eksempel på mottaksskjema/kvalitetskontroll i Excel